

سند آموزش‌شکده فنی و حرفه‌ای سما

تهیه و تنظیم:

معاونت آموزشی و پژوهشی سازمان سما

مدیریت امور آموزش‌شکده‌ها

بهار ۱۳۹۷

مقدمه :

امروزه دانشگاه‌ها نقش تعیین کننده و انکارناپذیری در ارتقا تمامی مناسبات اجتماعی، علمی، فرهنگی و اقتصادی هر جامعه دارند. آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای سما با توجه به امکانات، زیرساخت‌ها و همچنین ساختار آموزشی مهارت محور، ماموریت و رسالت اصلی خود را در راستای تربیت نیروهای ماهر و فن‌ورز با پنجه‌های کارآمد، متمرکز کرده اند. با توجه به این که در حال حاضر معضل بیکاری یک مسئله مهم در کشور می باشد، به نظر می رسد حل این مشکل با حرکت به سمت خودکارفرمایی و خوداشتغالی امکان پذیر خواهد بود. " سند آموزشکده فنی و حرفه‌ای سما " به منظور بهبود، ارتقا و تعالی هرچه بیشتر آموزشکده های سما و در راستای ایجاد آموزشکده هایی کارآفرین که هدف آن ها تربیت و پرورش دانش آموختگانی کارآفرین و خلاق هستند، تهیه و تدوین گردیده است.

تعریف :

آموزشکده فنی و حرفه‌ای سما، مرکز آموزش عالی تربیت تکنیسین(فن ورز) ماهر و کاردان فنی و حرفه ای است که دانش آموختگان آن، از مهارت، دانش و توانایی حرفه ای همراه با بینش اسلامی برخوردار بوده و استعداد و استحقاق ورود به بازار کار به صورت خوداشتغالی یا اشتغال در بخش های مختلف صنعتی و خدماتی را در حد نیروی تکنیسین به دست آورند. در این آموزشکده، کلاس های درسی به صورت تلفیقی(تئوری و عملی) برگزار می شود و استادان، استادکاران و دانشجویان با لباس کار در کلاس های درس و کارگاه ها و آزمایشگاه ها حضور می یابند و آموزش ها در ارتباط با محیط صنعت و خدمات و تولید جنبه عملی غالب دارد و فرهنگ پشت میزنشینی و یقه سفیدی در آن منسوخ می باشد.

فصل اول: آموزش و مهارت " کار آفرینی "

یکی از مولفه های مهم و تعیین کننده در کشورهای در حال توسعه و علی الخصوص کشور عزیز ما، حرکت از اقتصاد وابسته به منابع زیرزمینی به سمت اقتصاد مبتنی بر دانش با ملحوظ داشتن مولفه های کارآفرینی می باشد. در کشورهای توسعه یافته، دانشگاه ها در اجرای این حرکت بنیادین نقش ویژه ای ایفا کرده اند. در همین راستا آموزشکده های فنی و حرفه ای سما می توانند با در نظر داشتن موارد زیر می توانند بسیار راهگشا و تعیین کننده باشند.

۱-۱ قابلیت های کارآفرینی که دانشجویان و دانش آموزان آموزشکده های مطلوب فنی و حرفه ای سما در تمامی رشته ها می بایست داشته باشند عبارتند از:

- خلق ایده و ایده پردازی
- دانش تدوین طرح کسب و کار
- دانش و مهارت اجرا و عرضه ایده در جامعه
- نگرش مثبت به زندگی و همچنین کسب و کار
- انجام فعالیت های میان رشته ای
- آشنایی با کار گروهی
- پویایی یادگیری
- مخاطره پذیری معقول

۲-۲: یک آموزشکده فنی و حرفه ای کارآفرین و مطلوب باید شاخصه ها و ماموریت های زیر را عملیاتی نماید:

۱ ۴ ۴ + مفهوم کارآفرینی را به صورت کاربردی و عملیاتی آموزش داده و به همین منظور اقدامات زیر را مدنظر قرار دهد:

- برگزاری کارگاه های آموزش تدوین طرح کسب و کار (Business Plan)
- برگزاری دوره های آموزش عملیاتی کارآفرینی الکترونیکی
- برگزاری کارگاه های آموزش بازاریابی و شناخت بازار
- آموزش نحوه تاسیس شرکت ها و مسایل حقوقی مربوط به شرکت ها
- برگزاری مسابقه دانشجویی تدوین طرح کسب و کار
- برگزاری جشنواره دانشجویی کارآفرینی
- ارائه خدمات مشاوره ای در راستای تجاری سازی ایده های دانشجویی
- برگزاری با کیفیت واحد درسی " کارآفرینی " به ویژه با بهره گیری از اساتید متخصص و کارآفرینان موفق

- ۱ ۴ ۴ ارتباطی موثر، مستمر و دوسویه با دانش آموختگان کارآفرین برقرار کند. (تهیه بانک اطلاعاتی از دانش آموختگان کارآفرین)
- ۱ ۴ ۳ براساس طرح آمایش منطقه‌ای نیازهای بازار هدف را شناسایی کند.
- ۱ ۴ ۴ دستاوردهای نوین در حوزه‌های مختلف فناوری، صنعت، کشاورزی و خدمات را در سطوح ملی و جهانی مورد شناسایی و آموزش قرار دهد.
- ۱ ۴ ۵ از دارایی‌های فکری ایجاد شده در آموزشکده با ثبت مالکیت فکری آنها، حمایت کند.
- ۱ ۴ ۶ به منظور شناسایی ایده‌های نو و کارآمد کارآفرینی، اقدامات زیر را انجام دهد:
 - برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌هایی مرتبط با شکوفایی و اجرای ایده‌های کارآفرینی مانند کارگاه خلاقیت، کارگاه آموزش نحوه ثبت اختراع، کارگاه ایده‌پردازی، کارگاه آموزش مدیریت کسب و کار
 - برگزاری پویش "ایده تا اجرا"
 - شناسایی و تهیه کتب کارآفرینی که در دانشگاه‌های مدرن و معروف دنیا و همچنین مراکز کارآفرینی تدریس می‌شوند.
 - برگزاری سمینار با دعوت از کارآفرینان موفق و استفاده هرچه بیشتر از تجارب ایشان
- ۱ ۴ ۷ با استفاده از اطلاعات مراجعی همچون اداره صنعت، معدن و تجارت، بانک اطلاعات کارآفرینی و سرمایه گذاری متناسب با ویژگی‌های اقتصادی و زیست بوم هر منطقه را ایجاد نماید.
- ۱ ۴ ۸ امکان بهره‌مندی کامل از نشریات مکتوب و الکترونیکی، کتابخانه‌های دیجیتال و کتب روز دنیا مرتبط با مبحث کارآفرینی را فراهم نمایند.
- ۱ ۴ ۹ کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌هایی که در مسیر کارآفرینی مورد استفاده قرار می‌گیرند را از نظر سخت افزاری، نرم افزاری و مواد اولیه تجهیز و بروزرسانی نمایند.
- ۱ ۴ ۱۰ به منظور حمایت از دانشجویان و اساتید در راه‌اندازی کسب و کار، تعاملی سازنده با مراکز رشد و پارک‌های علمی و فناوری ایجاد نماید.
- ۱ ۴ ۱۱ در راستای نیل به کارآفرینی و تبدیل دانشجویان به کارآفرینانی موفق، ایشان را بطور مستمر مورد ارزشیابی عملی قرار دهد و در همین راستا آموزشکده باید یک مدل ارزشیابی از دانشجویان را تدوین نماید.

فصل دوم : فرآیندها و برنامه های آموزشی و پژوهشی

یک آموزشکده مطلوب باید در راستای پویایی و اصلاح ساختار امور آموزشی متناسب با نیاز بازار و جامعه، و همچنین توسعه پژوهش و اصل پژوهش محوری گام برداشته و شاخصه های زیر را عملی نماید:

۱-۲ رشته های آموزشی جدید را متناسب با اقلیم، امکانات واحد دانشگاهی و نیاز بازار کار، شناسایی و اقدامات لازم را به منظور تعریف و تصویب آنها به عمل آورد.

۲-۲ در راستای دریافت خدمات آموزشی، کارگاهی و آزمایشگاهی از واحدهای دانشگاهی، باید با واحد دانشگاهی تعاملی سازنده و پویا داشته باشد.

۳-۲ کارگاه ها، سایت ها و آزمایشگاه های خود را به وسایل نوین و روزآمد آموزشی و کمک آموزشی متناسب با فناوری های جدید مجهز کرده و یک دستور العمل اجرایی برای استفاده بهینه و روزآمد از آنها، تدوین نماید.

۴-۲ بهبود و ارتقای کیفیت آموزشی به عنوان یکی از اولویت ها و اهداف اساسی، باید مورد توجه آموزشکده ها قرار گیرد.

۵-۲ در راستای تربیت نیروی ماهر و فن ورز، از امکانات نوین و مدرن کمک آموزشی، نرم افزارهای شبیه ساز و نیز نرم افزارهای چند رسانه ای، بهره گیرد.

۶-۲ جهت تدریس دروس عملی و به منظور تربیت تکنیسین های حرفه ای و ماهر، از استادکاران خبره استفاده نماید.

۷-۲ پروژه های درسی دانشجویان به صورت هدفمند تعریف شود.

۸-۲ کارگاه ها و دوره های آموزشی کوتاه مدت را به عنوان مکمل آموزش های کلاسیک و رسمی، جهت حضور موفق دانشجویان در بازار کار برگزار نماید.

۹-۲ طرح های پژوهشی کاربردی را با رویکرد حل مسائل و مشکلات تعریف و اجرا نماید.

۱۰-۲ دارای گروه های آموزشی فعال بوده و فعالیت های زیر در آن ها انجام می شود:

- نظارت مستمر بر کیفیت تدریس اساتید
- تهیه طرح درس های به روز با توجه به سرفصل رشته جهت تدریس
- انتخاب اساتید و مدرسان واجد شرایط و دارای دانش و مهارت کافی جهت تربیت تکنیسین های ماهر

- تطبیق پیوسته و مستمر سرفصل رشته با شرایط و نیاز بازار کار، صنعت و جامعه و ارائه ی موارد پیشنهادی لازم جهت بروزرسانی سرفصل به سازمان سما و سایر مراجع

۱۱-۲ مهارت های لازم جهت ورود به بازار کار به ویژه در قالب فعالیت های کاربردی، به دانشجویان آموزش داده می شود.

۱۲-۲ کارگاه ها و آزمایشگاه ها در قالب طرح سها(سامانه آزمایشگاه های همکار آزاد) ساماندهی می گردد تا به یکی از راه های درآمدزایی غیرشهریه ای تبدیل شوند.

۱۳-۲ کتابخانه مجهز به کتب و منابع موردنیاز دانشجویان و اساتید دارد و در این کتابخانه تمامی نشریات معتبر و مراجع لازم برای رشته های فعال آموزشکده وجود دارد.

۱۴-۲ با تجهیز آزمایشگاه ها و کارگاه های خود، آن ها را به مراکزی جهت ارائه خدمات فنی و مهارتی مبتنی بر نیاز جامعه و فعالیت های کاربردی، تبدیل نماید.

۱۵-۲ تعاملی واقعی با بخش های مختلف صنعت، کشاورزی و خدمات ایجاد نموده و افراد را منطبق بر نیاز این بخش-ها، تربیت نماید و در این راستا اقدامات زیر را انجام دهد:

- ایجاد ارتباط مستقیم و مستمر بین نیروی انسانی به ویژه مدرسین و اعضای هیئت علمی و دانشجویان با بخش های مختلف صنعت، کشاورزی و خدمات
- ایجاد بانک ایده و مشاغل
- برگزاری و اجرای موفق و کاربردی دوره های کارآموزی و کارورزی
- برگزاری بازدیدهای علمی-تفریحی چند روزه که در آن ها مواردی همچون بازدید از صنایع و خطوط تولید، آموزش فنون عملی رشته مرتبط، برگزاری آزمون عملی و ... گنجانده شود.

فصل سوم: امور فرهنگی و سلامت جسم و روان

با توجه به جایگاه رفیع حوزه فرهنگی در رشد فضائل اخلاقی و معنوی از یک سو و موقعیت حوزه تربیت بدنی در ارتقاء سلامت جسمانی و روحی دانشجویان، آموزشکده مطلوب باید شاخصه‌های زیر را مدنظر داشته باشد:

۱-۳: دین‌باوری، دین‌داری و دین‌مداری را بین دانشجویان، کارکنان و اساتید تقویت نماید. برای رسیدن به این مهم، اجرایی نمودن موارد ذیل مهم و ضروری می‌باشد:

۳ ۱ ۴ توجه و اهتمام جدی به حوزه قرآن، عترت و نماز :

- برگزاری محافل انس با قرآن
- برگزاری کلاس‌های تفسیر
- برگزاری و اقامه نماز جماعت
- برگزاری مراسم و مناسبات مذهبی (اعیاد، شهادت‌ها)
- برگزاری کلاس‌های قرآن و عترت
- برگزاری نمایشگاه با موضوعات قرآنی

۳ ۱ ۴ ترویج فرهنگ ایثار و شهادت

- معرفی شهدا و ایثارگران بعنوان الگوهای راستین
- برگزاری همایش، سخنرانی و مسابقات فرهنگی
- استفاده از هنر تئاتر جهت نمایش و شناساندن مجاهدت‌های ایثارگران و شهداء به شکل عینی و ملموس
- برگزاری مسابقات علمی با محوریت کتب خاطرات و وصایای شهدا
- توسعه نمادها از طریق ساخت یادمان شهدا
- برگزاری نمایشگاه و موزه دفاع مقدس
- فراهم نمودن زمینه اعزام دانشجویان برای بازدید از مناطق عملیاتی کشور
- تاسیس باشگاه و ورزشگاه با نام شهدا، ایثارگران و جانبازان
- حمایت مادی و معنوی از تیم‌های شرکت‌کننده در مسابقات ورزشی با نام شهدا

۳ ۱ ۴ مبارزه با انحرافات و عرفان‌های نوظهور و کتب التقاطی:

از آنجا که ماهیت و شاکله تمامی عرفان‌های نوظهور و مکاتب التقاطی برسه پایه و عنصر عدم اعتقاد به خدا، فقدان شریعت و حیانی و آسمانی، عدم اعتقاد به قیامت و جهان دیگر و همچنین هویت‌زدایی از انسان می‌باشد، توجه به موارد ذیل است :

- تبیین عرفان اسلامی و سازمان‌دهی معنویت توحیدی

- نقد عرفان‌های کاذب و تبیین دروغین بودن معنویت ساختگی از طریق برگزاری نشست‌های علمی، میزگردها، همایش‌ها و...
 - برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی در خصوص تحلیل فرق و عرفان‌های نوظهور
- ۲-۳ در راستای ایجاد و تقویت دفاتر مشاوره و مدیریت بحران گام بردارد. دفاتر مشاوره باید در زمینه‌های زیر خدمت‌رسانی کنند:
- مشاوره فرهنگی
 - مشاوره دینی و مذهبی
 - مشاوره هنری
 - مشاوره اجتماعی
 - مشاوره ازدواج و خانواده
- ۳-۳ آموزشکده‌ی مطلوب باید در نشر اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری نقش ویژه‌ای ایفا نمایند. به این منظور باید در اجرایی کردن موارد زیر هدف‌گذاری نمایند:
- ایجاد کتابخانه‌ای متشکل از آثار حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری
 - تشکیل کانون‌های دانشجویی و اساتید با عنوان (بازخوانی خط امام)
 - برگزاری سلسله نشست‌های علمی در خصوص تبیین اندیشه‌های امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری
 - برگزاری مسابقات، اردوهای فرهنگی و تاریخی و جشنواره‌های مختلف با هدف معرفی آرمان‌های امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری
- ۴-۳ به اجرای طرح سلامت روانی و جسمی دانشجویان توجه جدی شود.
- ۵-۳ ورزش‌های همگانی و تخصصی، از طرق زیر تقویت و گسترش داده شود.
- فعال‌سازی و حمایت از ورزش کارکنان
 - حمایت از دانشجویانی که در رشته‌های مختلف ورزشی، مقام کسب می‌کنند
- ۶-۳ اردوهای فرهنگی، سیاحتی و زیارتی به منظور تحقق اهداف زیر برگزار گردد:
- ایجاد روحیه شادابی و نشاط
 - تقویت حس دینی و مذهبی
 - تقویت حس همبستگی
- ۷-۳ کانون‌های علمی، فرهنگی و دانشجویی در چارچوب قوانین شورای عالی انقلاب فرهنگی و دانشگاه آزاد اسلامی تقویت شود.
- ۸-۳ در راستای تقویت هرچه بیشتر هویت ایرانی-اسلامی دانشجویان، گام بردارد. به همین منظور اقدامات زیر می‌تواند راهگشا باشد:

- برگزاری کرسی های آزاد اندیشی
- اجرای مراسم شب شعر دانشجویی
- معرفی مفاخر و مشاهیر ادبی کشور در قالب برگزاری همایش، جشنواره و مسابقات مختلف
- ترویج سبک زندگی اسلامی و ایرانی از طریق برگزاری همایش و کارگاه های مربوطه

۹-۳ به منظور تدوین و برنامه ریزی فرهنگی متناسب با ساختار فرهنگی اجتماعی هر منطقه، نسبت به برگزاری کیفی شورای فرهنگی اهتمام نموده و در صورت لزوم نسبت به ایجاد کارگروه های مورد نیاز اقدام نماید.

۱۰-۳ جلسات پرسش و پاسخ مسئولان آموزشکده با دانشجویان را بصورت منظم برگزار نماید.

۱۱-۳ تکریم ارباب رجوع، یکی از اصول مهم و تعیین کننده کاری محسوب شود.

۱۲-۳ به هنر متعالی و اصیل و هنرهای در حال فراموشی بومی هر منطقه توجه خاص شود و جهت بسط و توسعه آن برنامه های ویژه ای به اجرا درمی آید. به عنوان مثال هنرهایی مانند خوشنویسی، خراطی، گلیم بافی، کپوبافی،...

۱۳-۳ جلسات و کارگاه هایی برای معرفی هرچه بیشتر زبان فاخر فارسی و آشنایی با بزرگان شعر و علم و ادب ایران اسلامی برگزار گردد.

۱۴-۳ کارگاه هایی برای آشنایی والدین دانشجویان با معضلات فرهنگی و ناهنجاری های مبتلابه دانشجویان و آرایه راهکارهای مواجهه و پیشگیری از آنها، برگزار گردد.

۱۵-۳ اهتمام به اشاعه فعالیت های دانشجویی به منظور تولید نشریات دانشجویی و حمایت از آن ها در چارچوب قوانین و ضوابط مصوب

فصل چهارم : منابع انسانی

با توجه به جایگاه بی بدیل منابع انسانی هر سازمان جهت نیل به موفقیت و با در نظر گرفتن این نکته مهم که منابع انسانی مهم ترین سرمایه و دارایی هر سازمان محسوب می شود ، آموزشکده مطلوب باید شاخصه های زیر را در این حوزه مدنظر داشته باشد:

۴-۱: با کمک نیروی انسانی متخصص و باتجربه و توانمند اداره می شود.

۴-۲: نیروی انسانی مازاد در آن مشهود نیست.

۴-۳: به منظور افزایش توانمندی اعضای هیات علمی و آشنایی ایشان با روش های نوین تدریس، دوره های آموزشی مورد نیاز را شناسایی و برگزار نماید. در این راستا، آموزش های تکمیلی و تخصصی و مهارتی ویژه ی اساتید و مدرسین و متناسب با رشته ی تخصصی آن ها به صورت مستمر و پیوسته، مورد تأکید است.

۴-۴: اصل جانشین پروری در آن وجود دارد، به گونه ای که افراد جهت تصدی مشاغل مدیریتی تربیت می شوند و پس از طی مراحل مختلف آموزشی، توانایی های مهارتی، تجربی و علمی مورد نیاز برای هر شغل را کسب می نمایند.

۴-۵: انتصابات بر اساس توانایی های افراد و با توجه به اصل شایسته سالاری انجام می پذیرد.

۴-۶: تهیه چارت تشکیلاتی کارا و متناسب، منطبق بر شرایط و مسائل و مشکلات جاری آموزشکده و ارائه ی موارد پیشنهادی جهت بروزرسانی چارت تشکیلاتی به سازمان سما

۴-۷: جهت آموزش کارکنان و بروزرسانی دانش شغلی آنان، برنامه منسجمی دارد که بر اساس یک تقویم اجرایی مشخص نسبت به عملیاتی نمودن آن اقدام می نماید.

۴-۸: جهت ارزیابی عملکرد کارکنان، ضوابط، دستورالعمل های مشخص و برنامه مدونی دارد که بر اساس آن نسبت به ارزشیابی کارکنان در بازه های زمانی مشخص اقدام نموده و بازخورد آن را جهت رفع نواقص و اصلاح امور به ذینفعان ارائه می نماید.

۴-۹: بین کارکنان فعال و تلاشگر و سایر کارکنان تمایز قائل می شود و به منظور تشویق کارکنان پرتلاش، شیوه نامه مدون و مشخصی دارد که منطبق بر ضوابط آن نسبت به تشویق کارکنان ساعی و زحمتکش و خدوم اقدام می نماید.

۴-۱۰: اعضاء هیئت علمی فعالی دارد که در اداره آموزشکده مشارکت فعالی دارند.

۴-۱۱: استادکارانی خیره دارد که در سطح شهر و منطقه صاحب نام هستند و در آموزش دورس عملی مهارت کافی دارند.

ضمیمه سند: وظایف حوزه ستادی جهت تحقق سند الگوی آموزشکده مطلوب سما

به منظور دستیابی به یک آموزشکده کارآفرین مطلوب لازم است حوزه ستادی سازمان در ایجاد و استقرار ملزومات ذیل مساعدت نماید:

- حمایت از تولیدات دانشجویان و دانش آموختگان کارآفرین
- مساعدت در تدوین آیین نامه اجرایی حمایت از کارآفرین و کارآفرینی
- اجرای کلیه رشته‌های کاردانی ناپیوسته به آموزشکده‌های فنی و حرفه ای سما واگذار یابد.
- برای رشته‌های مهارت محور و همچنین درس کارآفرینی، سرفصل جدید ابلاغ گردد.
- سرفصل‌های دروس موجود با رویکرد اصالت دهی به مهارت آموزی و کارآفرینی بازبینی شود.
- ساختار آموزشی - مهارتی آموزشکده‌ها در راستای مهارت آموزی، بازنگری و اصلاح گردد.
- زمینه باور پذیری و ایجاد نگرش عمومی در خصوص نقش تاثیرگذار آموزشکده ها و توان اشتغال زایی آنها در جامعه، ایجاد گردد.
- به آموزشکده‌ها مجوز تعیین مبلغ حق الزحمه مدرسان متناسب با شرایط و میزان اثربخشی ایشان، اعطا گردد.
- به آموزشکده‌ها مجوز استفاده از استادکاران متخصص و مجرب با مدرک تحصیلی کمتر از کارشناسی ارشد، اعطا شود.
- به آموزشکده‌ها مجوز صدور گواهی‌نامه‌های دوره‌های کوتاه مدت، اعطا گردد.
- چارت تشکیلاتی متناسب با شرایط روز آموزشکده و مسائل و مشکلات مبتلابه آن را تهیه و ابلاغ می نماید.
- دستورالعمل ارزیابی عملکرد کارکنان به صورت عینی و واقعی تدوین شده و جهت اجرا به واحدها ابلاغ شود.
- دستورالعمل و ضوابط تشویق کارکنان فعال و پرتلاش تدوین شده و جهت اجرا به واحدها ابلاغ شود.